

משרד מבקר המדינה

ונציב תלונות הציבור

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2017

מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2017

תוכן העניינים

עמוד

1	דוח רואי החשבון המבקרים
2	דוחות על המצב הכספי
3	דוחות על הביצוע הכספי
4	דוחות על השינויים בנכסים נטו
5	דוחות על תזרימי המזומנים
6	דוחות על ביצוע תקציב (לא מבוקר)
7	דוחות על שינויים בתקציב (לא מבוקר)
8	ביאורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים של משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ביקרנו את הדוחות המצורפים - הדוחות על המצב הכספי של משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור (להלן - המשרד) לימים 31 בדצמבר 2017 ו-31 בדצמבר 2016, הדוחות על הביצוע הכספי, הדוחות על השינויים בנכסים נטו והדוחות על תזרימי המזומנים לשנים שהסתיימו באותם תאריכים. דוחות כספיים אלה באחריות המנכ"ל והחשב של המשרד. באחריותנו לחוות דעה על הדוחות בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני הביקורת המקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, עלינו לתכנן את הביקורת ולבצע כדי להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. הביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים; בחינה של כללי החשבונאות שישמשו ושל האומדנים המשמעותיים שעשו המנכ"ל וחשב המשרד; וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים האלה משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של המשרד לימים 31 בדצמבר 2017 ו-31 בדצמבר 2016, ואת הביצוע הכספי והשינויים בנכסים נטו ותזרימי המזומנים שלו לשנים שהסתיימו באותם תאריכים, בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית.

ירושלים

בן דוד שלוי קופ ושות'

רואי חשבון

משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		באור	
2016	2017		
אלפי ש"ח			
1,230	1,044	3	נכסים שוטפים
1,419	1,211		מזומנים בקופה ויתרות בבנקים
2,649	2,255		חייבים ויתרות חובה
			סה"כ נכסים שוטפים
6,693	6,723	4	נכסים שאינם שוטפים
264,427	253,686	5	פקדונות כלי רכב
31,456	32,717	6	רכוש קבוע, נטו
302,576	293,126		נכסים בלתי מוחשיים
			סה"כ נכסים שאינם שוטפים
305,225	295,381		סה"כ נכסים
33,971	33,263	7	התחייבויות שוטפות
33,971	33,263		זכאים ויתרות זכות
			סה"כ התחייבויות שוטפות
44,049	48,032	8	התחייבויות שאינן שוטפות
-	30	9	התחייבויות בגין זכויות עובדים
44,049	48,062		התחייבויות תלויות
			סה"כ התחייבויות שאינן שוטפות
227,205	214,056		נכסים נטו
305,225	295,381		סה"כ התחייבויות ונכסים נטו

רמי סלמה
חשב משרד מבקר
המדינה

אלי מרזל
מנכ"ל משרד מבקר
המדינה

26/7/18

תאריך אישור
הדוחות הכספיים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים

משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור

דוחות על הביצוע הכספי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור	
2016	2017			
באלפי ש"ח				
315,551	301,013			הכנסות
110	30			הכנסות מתקציב
2	-			הכנסות מהשתתפות
315,663	301,043			הכנסות אחרות
				סך הכול הכנסות
244,112	242,749	10		הוצאות
71,334	76,994	11		שכר והטבות לעובדים
6,746	9,030	12		הוצאות תפעוליות
6	6			הנהלה וכלליות
322,198	328,779			הוצאות מימון, נטו
				סך הכול הוצאות
(6,535)	(27,736)	2 (יז)		עודף (גירעון) נטו לשנה

הביאורים המצורפים הם חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים

**משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור**

דוח על השינויים בנכסים/הון

סך הכול	קרנות הון והשפעה מצטברת באלפי ש"ח	עודפים (גירעונות) נצברים	
218,805	134,652	84,153	יתרות ליום 1 בינואר 2016
14,935	14,935	-	<u>שינויים במהלך השנה</u>
(6,535)	-	(6,535)	שינוי בהתחייבויות לפנסיה תקציבית
			גירעון לשנה
227,205	149,587	77,618	יתרות ליום 31 בדצמבר 2016
14,587	14,587	-	<u>שינויים במהלך השנה</u>
(27,736)	-	(27,736)	שינוי בהתחייבויות לפנסיה תקציבית
			גירעון לשנה
214,056	164,174	49,882	יתרות ליום 31 בדצמבר 2017

הביאורים המצורפים הם חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים

**משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור**

דוחות על תזרימי מזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	
באלפי ש"ח		
(6,535)	(27,736)	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
15,092	37,657	גירעון לשנה
8,557	9,921	התאמות הדרושות להצגת תזרים המזומנים מפעילות שוטפת
		מזומנים נטו ששימשו לפעילות שוטפת
(3,277)	(3,667)	תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(6,336)	(6,440)	רכישת נכסים קבועים
(9,613)	(10,107)	רכישת נכסים בלתי מוחשיים
		מזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה
(1,056)	(186)	ירידה במזומנים ושווי מזומנים
2,286	1,230	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
1,230	1,044	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

התאמות הדרושות להצגת תזרים המזומנים מפעילות שוטפת

16,315	19,587	הכנסות והוצאות שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים
2,075	2,004	פחת
18,390	21,591	עלייה בהתחייבויות בשל סיום יחסי עבודה, נטו
(622)	208	שינויים בסעיפי רכוש והתחייבויות
(15,587)	(708)	ירידה (עלייה) בחייבים ויתרות חובה
(1,784)	1,979	(ירידה) בזכאים שונים ויתרות זכות
-	30	עלייה (ירידה) בהתחייבויות בגין עובדים
14,935	14,587	עלייה בהתחייבויות תלויות
(240)	(30)	שינוי בקרן הון
(3,298)	16,066	(גידול) ביתרת חובה בגין התחייבות לחידוש כלי רכב
15,092	37,657	

הביאורים המצורפים הם חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים

משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור

דוח ביצוע תקציב ההוצאות לפי תחומי פעולה (באלפי ש"ח) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017:

תחום פעולה	תיאור	תקציב ברוטו	הכנסה מיועדת	ביצוע ברוטו	הכנסה מיועדת	הפרש ברוטו	שיעור ביצוע	התחייבויות לשנה הבאה**	שיעור ביצוע***
01	ניהול ומטה	35,754	-	25,831	-	9,923	72.25%	2,536	79.34%
02	ביצוע הביקורת	153,704	-	134,498	-	19,206	87.50%	2	87.51%
03	נציבות תלונות הציבור	42,244	-	36,105	-	6,139	85.47%	1	85.47%
06	אמרכלות	147,686	-	96,460	-	51,225	65.31%	21,524	79.89%
04	חד-פעמי	35,158	-	*8,118	-	26,903	23.87%	12,359	58.63%
05	רזרבה	7,035	-	-	-	7,035	-	-	-
	סך הכול	421,581	-	301,013	-	120,431	71.47%	36,421	80.11%

*סכום זה כולל הכנסות מרכישת זכויות גמלה והכנסות נוספות בסכום כולל של 137,508 ש"ח. ההוצאות בשנת 2017 מסתכמות ב-301,150 אלפי ש"ח.

**התחייבויות לשנה הבאה: על פי חוק יסודות התקציב ניתן לבצע התחייבויות לשנה העוקבת על בסיס תקציב מזומן (ללא הרשאה להתחייב). התחייבויות אלו צפויות להתממש במזומן בשנת התקציב 2018.

***שיעור ביצוע לאחר התחייבויות לשנה הבאה.

**משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור**

**דוח שינויים בתקציב ההוצאות (ברוטו) לפי תחומי פעולה (באלפי ש"ח) לשנה שהסתיימה ביום 31
בדצמבר 2017:**

תחום פעולה	תיאור	תקציב מקורי	שינויים	תקציב לפני עודפים	עודפים	תקציב על שינויים	ביצוע התקציב	שיעור ביצוע מתקציב מקורי	שיעור ביצוע מתקציב על שינויים
01	ניהול ומטה	30,706	-	-	5,048	35,754	25,831	84.12%	72.25%
02	ביצוע הביקורת	145,767	-	-	7,937	153,704	134,498	92.27%	87.50%
03	נציבות תלונות הציבור	40,244	-	-	2,000	42,244	36,105	89.72%	85.47%
06	אמרכלות	114,945	-	-	32,741	147,686	96,460	83.92%	65.31%
04	חד-פעמי	20,084	-	-	15,074	35,158	8,118	41.10%	23.48%
05	רזרבה	7,035	-	-	-	7,035	-	-	-
	סך הכול	358,781	-	-	62,800	421,581	301,013	83.94%	71.43%

משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 1 - כללי

א. משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור (להלן - המשרד) פועל כיום מתוקף חוק יסוד: מבקר המדינה, אשר נחקק ב-1988, וכן מכוח חוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958.

ב. משרד מבקר המדינה מופקד על ביקורת המדינה, ותפקידו לבקר את הרשות המבצעת ואת זרועותיה - לפקח ולבצע ביקורת חיצונית על מגוון פעולותיהם של משרדי הממשלה, מוסדות המדינה, זרועות מערכת הביטחון, השלטון המקומי, תאגידים סטטוטוריים, חברות ממשלתיות וגופים ציבוריים שונים, כדי להבטיח שהם פועלים בהתאם לחוק, למינהל התקין ולטוהר המידות ועל פי עקרונות של יעילות וחיסכון ושמירה על זכויות הפרט. כמו כן מוסמך מבקר המדינה לבחון כל עניין אחר שיראה בו צורך.

מבקר המדינה הוא גם נציב תלונות הציבור, ובתפקידו זה הוא משמש כתובת לבירור תלונות של מי שנפגעו מפעולתם של גופים ממלכתיים וציבוריים שנקבעו בחוק. תפקידו המרכזיים הם לוודא כי עובדי הציבור ונבחריו יישאו באחריותם הציבורית, לשמור על האינטרסים הציבוריים ולהגן על זכויות הכלל והפרט ועל ערכי הדמוקרטיה. כדי שיוכל מבקר המדינה להגשים את תפקידו מעניק לו חוק היסוד סמכות נרחבת לקבלת מידע מהגופים המבוקרים. במילוי תפקידו אחראי מבקר המדינה בפני הכנסת בלבד, ואינו תלוי בממשלה.

מלבד תפקידיו המתוארים לעיל מופקד מבקר המדינה על תחומי ביקורת נוספים:

- (1) ביקורת על החשבונות של הסיעות והמפלגות בכנסת (לפי חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973) וענייני הכספים של הסיעות והרשימות המשתתפות בבחירות לרשויות המקומיות (לפי חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993). בכלל זה נעשית ביקורת על השימוש בכספים המוקצבים למפלגות מהקופה הציבורית בתקופת הבחירות.
- (2) ביקורת חשבונותיהם של מועמדים בבחירות מקדימות (פריימריז) המתקיימות במפלגות.
- (3) ביקורת על המידה שבה פועלים השרים וסגני השרים בהתאם לכללים למניעת ניגוד עניינים. בכלל זה על השרים וסגני השרים להגיש למבקר המדינה עם כניסתם לתפקיד, ומדי שנה בשנה, הצהרה על הכנסותיהם, על נכסיהם, על ההון שברשותם, על עיסוקיהם ועל תפקידים נוספים שהם ממלאים.

מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור מבצע את תפקידיו ומגשים את סמכויותיו בעזרת עובדי משרדו. הוא עומד בראש המשרד, וכפוף לו המנהל הכללי של המשרד. היחידות המקצועיות של המשרד נחלקות לשתי זרועות - זרוע ביקורת המדינה וזרוע נציבות תלונות הציבור.

זרוע ביקורת המדינה כוללת חמש חטיבות המופקדות על הביקורת בתחומים השונים של המינהל הציבורי:

- (1) החטיבה לביקורת משרדים כלכליים;
- (2) החטיבה לביקורת משרדי ממשלה ומוסדות שלטון;
- (3) החטיבה לביקורת תחומי חברה ורווחה;
- (4) החטיבה לביקורת מערכת הביטחון;
- (5) החטיבה לביקורת השלטון המקומי.

זרוע נציבות תלונות הציבור מופקדת על בירור תלונות הציבור בהתאם לסמכותו של מבקר המדינה כנציב תלונות הציבור. לנציבות תשעה אגפים המופקדים על קבלת התלונות, מיון ובירורן על פי החוק.

לצד זרועות הביקורת ונציבות תלונות הציבור מצויות יחידות המטה של המשרד, בכללן יחידת הייעוץ המשפטי, חטיבת המינהל ומשאבי האנוש, היועצים לעניינים כלכליים והנדסיים, אגף תכנון, אסטרטגיה ובקרה, אגף מערכות מידע, אגף ההדרכה ומרכז המידע, וכן יחידת העריכה.

משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 1 – כללי (המשך)

המשרד הראשי נמצא בקריית הלאום בירושלים, ובו פועלות לשכותיהם של מבקר המדינה והמנהל הכללי. כמו כן פועלות במשרד שתי לשכות אזוריות, בתל אביב ובחיפה. לנציבות תלונות הציבור לשכות בלוד, בבאר שבע ובנצרת.

ג. הגדרות

דוחות כספיים אלה:

- המשרד: משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור.
- הממשלה: ממשלת מדינת ישראל.
- ישות ממשלתית: כל משרדי הממשלה ויחידות הסמך שלה וכן ישויות סטטוטוריות שאופי פעילותן אינו עסקי ו/או שאינן פועלות כמשק סגור.
- ישות ממשלתית: ישות בעלת כל המאפיינים האלה:
 - 1. בעלת יכולת להתקשר בחוזה בשם עצמה;
 - 2. הוקנתה לה הסמכות הכספית והתפעולית לנהל עסקים;
 - 3. מוכרת סחורות ו/או מספקת שירותים, במהלך עסקיה הרגיל, לישויות אחרות, ברווח או תוך כיסוי מלא של ההוצאות;
 - 4. אינה נסמכת על מימון ממשלתי מתמשך כדי להיות עסק חי (למעט רכישת תפוקות בעסקה שאינה מושפעת מיחסים מיוחדים בין הצדדים).
 - 5. נשלטת על ידי ישות ממשלתית.
- מטבע הדיווח: המטבע המשמש בהצגת הדוחות הכספיים.
- שווי הוגן: הסכום שבו ניתן להחליף נכס, או לסלק התחייבות, בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים, הפועלים בצורה מושכלת.
- מדד: מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מפעם לפעם.

ד. מערכות מידע

הדוחות הכספיים מבוססים על נתוני הביצוע כפי שנרשמו במערכות הפיננסיות השונות של משרד מבקר המדינה, ובהן מערכת SAP אשר הוטמעה במשרד ומערכות ייעודיות נוספות. משרד מבקר המדינה החל ביישום מערכת SAP ב-2014. בין הנושאים המנוהלים במערכת: מערך הניהול הפיננסי, ביצוע תשלומים, מצבת התחייבות המשרד, נכסי המשרד, משאבי אנוש. למערכת שהוטמעה במשרד הוסבו נתונים ממערכות מידע ישנות – תהליך שעלולות להיות לו השלכות על נתוני הדוחות הכספיים, על כל המשתמע מכך.

ה. הצגת דוחות כספיים מבוקרים לראשונה

בהמשך למהלך ההעברה ממערכת חשבשבת למערכת SAP, שהחל כאמור בשנת 2014, נערכים במשרד מבקר המדינה משנת 2015 דוחות כספיים. יתרות חובה וזכות שנוצרו בשנים שקדמו לשנת 2015 נרשמו מול קרנות הון. הדוחות לשנת 2015 אינם מבוקרים, ומשנת 2016 מוצגים דוחות כספיים מבוקרים.

משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית

להלן עיקרי המדיניות החשבונאית שיושמו בעקביות בעריכת הדוחות הכספיים:

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים של המשרד נערכו בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים שפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית. תקנים אלה מבוססים בעיקר על תקני חשבונאות בינלאומיים למגזר הציבורי (IPSAS) שמפרסמת הוועדה הבינלאומית לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB) של הפדרציה הבינלאומית של רואי החשבון (IFAC), והותאמו לסוגיות המיוחדות העולות מיישום מערך הדיווח הכספי בממשלת ישראל.

ב. בסיס דיווח

בשנת 2014 החל המשרד לדווח על בסיס חשבונאות מצטברת. תקן חשבונאות ממשלתי מספר 1 בדבר הצגת דוחות כספיים (להלן - תקן 1) קובע את כללי ההצגה של דוחות כספיים על בסיס מצטבר של ישויות ממשלתיות. התקן קובע כללים מנחים להצגת הדוחות, ומפרט הנחיות לגבי המבנה שלהם ודרישות מינימליות לתוכנם.

תקן 1 קובע, בין היתר, כי מערכת מלאה של דוחות כספיים הערוכים על בסיס מצטבר תכלול את הרכיבים האלה: דוח על המצב הכספי; דוח על הביצוע הכספי; דוח על השינויים בנכסים נטו/ הון עצמי או בהתחייבויות נטו/ גירעון בהון; דוח על תזרימי המזומנים; וכן מדיניות חשבונאית וביאורים לדוחות הכספיים.

ג. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעת הכנתם של הדוחות הכספיים, עריכתם והצגתם על פי כללי החשבונאות המקובלים נדרשת הנהלת המשרד לבצע אומדנים ולהניח הנחות המשפיעות על הנתונים המוצגים בדוחות ובביאורים הנלווים אליהם. מעצם טיבם של אומדנים והנחות, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים נדרשת הנהלת המשרד להניח הנחות אשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי-ודאות. בשיקול הדעת שהיא מפעילה בקביעת האומדנים מתבססת ההנהלה על ניסיון העבר, על עובדות שונות, על גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. ההנחות שבבסיס אומדנים אלה נסקרות באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

אומדנים קריטיים

להלן מידע בדבר אומדנים קריטיים שנעשו תוך יישום המדיניות החשבונאית - אומדנים ששינוי מהותי בהם עשוי לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות המוצגים בדוחות הכספיים:

- **התחייבויות בגין זכויות עובדים** - התחייבויות אלה מבוססות על נתונים רבים, והחישוב כרוך בקביעת הנחות שונות. לפרטים נוספים ראו ביאור 8 להלן.
- **התחייבויות תלויות והפרשה לתביעות משפטיות** - סיכויי הצלחתן של תביעות משפטיות שהוגשו כנגד משרד מבקר המדינה - שעל פיהם נאמד הסכום שיש לכלול כהפרשה בדוחות הכספיים, אם בכלל - הוערכו בעיקר בהסתמך על חוות דעת היועצים המשפטיים של המשרד. הערכות אלה מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון שנצבר בנושאים השונים. תוצאות התביעות בפועל עלולות להיות שונות מהערכות אלה. לפרטים נוספים ראו ביאור 9 להלן.

משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מידי ופיקדונות לפי דרישה. כשווי מזומנים נחשבות השקעות לזמן קצר בעלות נזילות גבוהה, הניתנות בקלות להמרה לסכומים ידועים של מזומנים והחשופות לסיכון לא משמעותי של שינויים בערך. בשווי מזומנים נכללים, בין היתר, פיקדונות לזמן קצר שהופקדו בבנק ישראל או בבנקים מסחריים בישראל ושהתקופה עד מועד מימושם, בעת ההשקעה המקורית בהם, לא עלתה על שלושה חודשים.

ה. הפרשה לחובות מסופקים

ההפרשה לחובות מסופקים מחושבת באופן ספציפי בגין חובות מזוהים אשר לדעת הנהלת המשרד גבייתם מוטלת בספק, ובעיקר חובות שחלפו שישה חודשים ממועד פירעונם.

ו. רכוש קבוע

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס או להקמתו לשם הבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים להפעלתו בהתאם ליעודו. כאשר נכס מתקבל ללא עלות או בעלות סמלית, עלותו היא שווי ההוגן במועד קבלתו. פריטי רכוש קבוע מסוימים, שלא היו נתונים זמינים על עלותם, נכללו במועד ההכרה לראשונה בדוחות הכספיים בהתאם לאומדן שוויים ההוגן, כמפורט להלן. כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות משמעותיות של בדיקות תקופתיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית או פוטנציאל השירות הגלומים בפריט תזרום פנימה, וכי עלות ניתנת למדידה באופן מהימן. החלק בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

פחת

פחת נזקף לדוח על הביצוע הכספי, בעיקר, לפי שיטת הקו הישר על פי אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע. אומדן אורך החיים השימושי לתקופה השוטפת ולתקופת ההשוואה הוא כדלקמן:

קרקע, מבנים ושיפורים במושכר	-	עד 10 שנים
חומרה ומערכות מחשוב	-	3 שנים
ריהוט וציוד משרדי	-	7 עד 15 שנים
נכסי אבטחה	-	7 עד 15 שנים

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש בכל שנת דיווח. שיפורים במושכר מופחתים בהתאם לאורך תקופת השכירות, שאינה עולה על אורך חייו השימושי המשוער של הנכס.

משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. נכסים בלתי מוחשיים

1. נכס בלתי מוחשי הוא נכס לא כספי, ניתן לזיהוי, חסר מהות פיזית. נכס זה ניתן לזיהוי אם הוא ניתן להפרדה או שנובע מזכויות חוזיות או זכויות משפטיות אחרות, וזאת בלי להתחשב בשאלה אם זכויות אלה ניתנות להעברה או ניתנות להפרדה מהמשרד או מזכויות וממחויבויות אחרות.
2. נכס בלתי מוחשי מוכר לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות שניתן לייחסן במישרין לרכישתו.

ח. עלויות תוכנה ועלויות פיתוח אתר אינטרנט

עלויות תוכנה ועלויות פיתוח אתר אינטרנט נרשמות בכפוף להוראת תכ"ס 2.2.17 "רישום נכסים בלתי מוחשיים". עם זאת, הוראות תכ"ס 2.2.20, "רישום עלויות תוכנה", ו-2.2.21, "רישום עלויות פיתוח אתר אינטרנט", משמשות מסמך מנחה מפורט לנושאים אלו אשר לכללי ההכרה, המדידה ודרישות הגילוי.

ט. הפרשות

המשרד מכיר בהפרשות בדוחות הכספיים כאשר יש לו מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) בשל אירועי העבר, וצפוי שיידרש תזרים שלילי של משאבים המגלמים הטבות כלכליות כדי לסלקה, וכן ניתן לערוך אומדן מהימן של סכום המחויבות. הסכום המוכר כהפרשה הוא האומדן הטוב ביותר של הוצאה הנדרשת לסילוק המחויבות הקיימת במועד הדיווח. אם ההשפעה של ערך הזמן מהותית, סכום ההפרשה יימדד לפי הערך הנוכחי של ההוצאות הנדרשות לסילוק המחויבות.

י. נכסים תלויים

נכסים תלויים נובעים בדרך כלל מאירועים בלתי מתוכננים או לא צפויים, אשר אינם בשליטתה המלאה של הישות ואשר יוצרים את האפשרות לתזרים פנימה של הטבות כלכליות או פוטנציאל שירות לישות. בדוחות הכספיים ניתן גילוי לקיומם של נכסים תלויים רק כאשר תזרים פנימה של הטבות כלכליות או פוטנציאל שירות הוא צפוי (אך אינו קרוב לוודאי). נכסים תלויים נאמדים באופן מתמשך. אם הסבירות השתנתה כך שתזרים פנימה של הטבות כלכליות או פוטנציאל שירות הוא קרוב לוודאי, וערך הנכס ניתן למדידה באופן מהימן, הנכס וההכנסה הקשורה בו מוכרים בדוחות הכספיים בתקופה שבה התרחש השינוי.

יא. התחייבויות בגין פנסיה תקציבית וצוברת והתחייבויות בגין סיום יחסי עבודה, נטו

התחייבויות בשל סיום יחסי עבודה לגבי עובדים שאינם נכללים בפנסיה תקציבית מחושבות בהתאם לתנאי ההעסקה שלהם. התחייבויות בגין פנסיה תקציבית מחושבות על פי הנחיות החשב הכללי ונרשמות ישירות לקרן.

יב. הטבות לעובדים

הטבות לעובדים לזמן קצר כוללות משכורות, ימי חופשה, ימי מחלה, הבראה והפקדות לביטוח לאומי, ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים. כאשר למשרד קמה מחויבות משפטית או משתמעת למתן מענקים לעובדים - מחויבות שניתן לאמוד באופן מהימן - המשרד מכיר בהתחייבות זו במועד שבו קמה.

ביאור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין

1. עסקאות שאינן חליפין הן עסקאות שאינן כוללות חליפין של ערכים, השווים בקירוב זה לזה, בין הצדדים לעסקה.
2. הכנסות מעסקאות שאינן חליפין כוללות:
הכנסות מעסקאות שאינן חליפין, שאינן נובעות ממיסים ואגרות.
3. הכנסות מהעברות הכוללות תרומות, מתנות ועוד.
- הכנסות מעסקאות שאינן חליפין נמדדות לפי סכום השווה לנכס שהוכר בגין אותה עסקה, בניכוי כל התחייבות שהוכרה.

יד. הכרה בהכנסות מעסקאות חליפין

1. הכנסות משירותים נכללות בעת ביצוע השירות, ובתנאי שמתקיימים כל התנאים האלה:
א. סכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן.
ב. צפוי שהטבות כלכליות הקשורות לעסקה יזרמו למשרד.
ג. העלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנות למדידה באופן מהימן.
2. ההכנסה נמדדת לפי שווייה ההוגן של התמורה שהתקבלה או התמורה שהמשרד זכאי לקבלה.

טו. מחקר ופיתוח

הוצאות הקשורות בפעילויות מחקר שמטרתן לרכוש ידע והבנה מדעיים או טכניים חדשים נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן. פעילויות פיתוח קשורות בתוכנית לייצור מוצרים או תהליכים חדשים או לשיפור משמעותי של מוצרים או תהליכים קיימים. הוצאות בגין פעילויות פיתוח מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק בתנאים אלה: ניתן למדוד את עלויות הפיתוח באופן מהימן; המוצר או התהליך ישימים מהבחינה הטכנית ומהבחינה המסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית מהמוצר, והמשרד מקצה מקורות מספיקים כדי להשלים את הפיתוח ולהשתמש בנכס או למוכרו. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר, הוצאות תקורה שניתן לייחס ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד ועלויות אשראי שהונו. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. עלויות פיתוח שהונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

טז. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות

הדוחות הכספיים ערוכים בשקל חדש, שהוא מטבע הפעילות העיקרי של המשרד, ומעוגלים ל-1,000 ש"ח הקרוב. השקל הוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועל המשרד על כל יחידותיו.

2. עסקאות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות לשקל החדש לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הם ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ המתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה.

משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ ונמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום שבו נקבע השווי ההוגן. הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות של מכשירים פיננסיים הוניים לא כספיים המסווגים כזמינים למכירה, התחייבויות פיננסיות המוגדרות כהשקעות בפעילות חוץ, הלוואות לפעילות חוץ שהן חלק מההשקעה נטו בפעילות החוץ, או גידורי תזרים מזומנים - כל אלה מוכרים בדוח על הביצוע הכספי. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

3. פריטים בדבר שערי מטבע חוץ ומדד המחירים לצרכן

להלן פריטים על מדדי המחירים לצרכן, שערי החליפין של מטבעות עיקריים ושיעורי השינוי בתקופת החשבון:

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
100	100.4	מדד המחירים לצרכן (בנקודות) - בסיס ממוצע 2016
3.845	3.467	דולר של ארה"ב (בש"ח ל-1 דולר)

שיעור השינוי לשנה

שהסתיימה

ביום 31 בדצמבר (באחוזים)

2016	2017	
(0.002)	0.004	מדד המחירים לצרכן
(0.01)	(0.098)	דולר של ארה"ב

יז. גירעון/עודף חשבונאי

גירעון/עודף חשבונאי מבטא את ההפרש בין סך הוצאות המשרד לבין הכנסותיו על בסיס מצטבר. יתרה זו אמורה לשקף, על פי כללי החשבונאות המקובלים, את תוצאות הפעילות הכספית המצטברת של המשרד לשנה מסוימת. בשונה מבסיס מזומן, שבו מועד ההכרה בהכנסות ובהוצאות הוא בעת תקבול/תשלום כספי, בבסיס מצטבר ההכרה תתרחש במועד התהוות ההוצאה/ההכנסה. בהתאם לכללי החשבונאות יוכרו הוצאות/הכנסות אף שאינן בהכרח בגין תקבול/תשלום כספי, כדוגמת הוצאות פחת והפרשות לסיום יחסי עבודה. במקביל להתנהלות החשבונאית, המשרד מנהל מערך תקציבי על בסיס מזומן ואינו חורג ממגבלותיו.

**משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור**

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
באלפי ש"ח		
1,087	848	הלוואות ומקדמות לעובדים
(95)	(95)	הפרשה לחובות מסופקים
106	47	משרדי ממשלה
274	364	הוצאות מראש
47	47	מקדמות לספקים
1,419	1,211	

ביאור 4 - פיקדונות כלי רכב

כלי הרכב שברשות המשרד נרכשים על ידי מינהל הרכב הממשלתי. הפיקדונות מייצגים את השווי ההוגן של כלי רכב חדשים אם היו נרכשים במקום כלי הרכב שבהם משתמש המשרד. נכון ליום 31 בדצמבר 2017 מצבת הרכבים של המשרד כוללת 50 רכבי בעלות (מינהל הרכב).

משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 5 - רכוש קבוע, נטו

ליום 31 בדצמבר						עלות	
2016	2017						
סך הכול	סך הכול	נכסי אבטחה (3)	ריהוט וציוד משרדי (2)	חומרה ומערכות מחשוב	קרקע, מבנים ושיפורים במושכר (1)		יתרה ליום 1 בינואר תוספות במהלך השנה יתרה ליום 31 בדצמבר
באלפי ש"ח						פחת שנצבר	
318,150	321,426	8,702	12,100	7,945	292,679	יתרה ליום 1 בינואר	
3,277	3,668	41	63	3,449	115	תוספות במהלך השנה	
321,427	325,094	8,743	12,163	11,394	292,794	יתרה ליום 31 בדצמבר	
43,087	57,000	2,124	3,559	4,035	47,282	פחת שנצבר	
13,913	14,408	1,248	1,204	2,704	9,252	יתרה ליום 1 בינואר	
57,000	71,408	3,372	4,763	6,739	56,534	תוספות במשך השנה	
264,427	253,686	5,371	7,400	4,655	236,260	יתרה ליום 31 בדצמבר	
						עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר	
						שיעור פחת	
		15%-7%	15%-7%	33%	10%-0%		

(1) קרקע, מבנים ושיפורים במושכר

מבנה ירושלים: במהלך שנת 2015 הסתיימה בניית המבנה בקריית הלאום. פעילות לשכת מבקר המדינה בירושלים הועברה למבנה בספטמבר 2015. המבנה נרשם על בסיס העלויות שהצטברו בפועל. עלות הקרקע הסתכמה ב-23,891 אלפי ש"ח ועלות המבנה - ב-134,982 אלפי ש"ח.

מבנה תל אביב: המבנה בתל אביב נרכש בדרך של "עסקת קומבינציה", במסגרת מכרז שפרסם מינהל מקרקעי ישראל לבניית בניין משרדים על ידי היזם, אשר נשא בעלויות הבנייה והפיתוח בתמורה למגרש שמסר לו המינהל. 9 מבין 22 הקומות שבנה היזם הועברו לידי המינהל והוא מסר אותן לניהולו של משרד מבקר המדינה. המבנה נרשם על פי שווי הוגן נכון ליום 1 ביוני 2004. השווי ההוגן הוערך ב-102,686 אלפי ש"ח. שליש מעלות המבנה יוחס לקרקע.

מבנה חיפה: המבנה נבנה ב-1930 ועבר תהליך שימור על ידי המשרד. העלות בסך 4.2 מיליון ש"ח ששילם המשרד על פי הערכת שווי הנכס טרם השימור יוחסה לקרקע. עלויות השימור והשיפוץ, שהסתכמו בכ-26.4 מיליון ש"ח, יוחסו למבנה.

(2) **ריהוט וציוד משרדי:** כוללים את עלויות הספרייה המקצועית.

(3) **נכסי אבטחה:** כוללים בין היתר ציוד אבטחה לכספות, שיפורי אבטחה למערכת דלתות וציוד עזרה ראשונה.

**משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור**

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 6 - נכסים בלתי מוחשיים

ליום 31 בדצמבר				עלות
2016	2017			
סך הכול	סך הכול	נכסים	תוכנה ופרייקטי מחשוב	
		בפיתוח (2)	(1)	
באלפי ש"ח				
31,291	37,627	2,070	35,557	יתרה ליום 1 בינואר
19,230	8,240	455	7,785	תוספות במהלך השנה
(12,894)	(1,801)	(1,801)	-	העברת נכס בפיתוח לנכס בר פחת
37,627	44,066	724	43,342	יתרה ליום 31 בדצמבר
				פחת שנצבר
3,769	6,170	-	6,170	יתרה ליום 1 בינואר
2,402	5,179	-	5,179	תוספות במהלך השנה
6,171	11,349	-	11,349	יתרה ליום 31 בדצמבר
31,456	32,717	724	31,993	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר

(1) תוכנה ופרויקטי מחשוב כוללים:

רשת חדשה - תקשורת ואבטחת מידע, סנכרון ניידים וגישה אלחוטית, מערכת מינהל - ERP, מערכת ניהול תלונות הציבור (מנת"ה), אתר אינטרנט, מערכת מימון מפלגות, הרחבת הרשת האדומה ופורטל ארגוני.

(2) נכסים בפיתוח כוללים:

- א. יתרה ליום 1 בינואר 2017: יישום מערך התאוששות מאסון, פורטל ארגוני והרחבת הרשת האדומה.
- ב. תוספות במהלך השנה: יישום מערך התאוששות מאסון, מערכת ניהול מסמכי ביקורת, מערכת גיוס אלקטרוני חיצוני ומערכת מעקב ופרסום ליקויים.
- ג. העברת נכס בפיתוח לנכס בר פחת: פורטל ארגוני והרחבת הרשת האדומה.

משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 7 - זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
באלפי ש"ח		
6,005	6,470	הוצאות לשלם
23,713	24,401	הפרשה לחופשה (1)
2,996	1,975	חוי"ז חשב כללי
686	417	ספקים וזכאים בארץ
571	-	התחייבויות לעובדים
33,971	33,263	

(1) הפרשה לפדיון יתרת ימי חופשה בוצעה בגין כל עובדי המשרד בעלי יתרת ימי חופשה, כמכפלה של ערך יום חופשה ומספר ימי חופשה, עד תקרה של 55 ימים לעובד המועסק 5 ימים בשבוע או 65 ימים לעובד המועסק 6 ימים בשבוע (מספרי ימים מרביים שזכאי להם עובד בפרישה בהתאם להוראת התקשי"ר). אשר לעובדים שקיבלו אישור לצבירת ימי חופשה מעל התקרה, החישוב נערך לפי יתרת ימי החופשה עד תקרה של 140 יום.

נוסף על האמור לעיל, העובדים זכאים לצבירת ימי חופשה בגין שעות נוספות כדלקמן:

חופשה בשעות נוספות - מאגר מוגבל: ימי החופשה תמורת עבודה בשעות נוספות נרשמו בחשבון חופשת העובד בנפרד ועומדים לרשותו לשימוש כימי חופשה או כפדיון חופשה בסיום שירותו. על ימים אלה חלה הגבלת צבירה: לא יותר מ-30 ימים עבור כל תקופת השירות.

חופשה בשעות נוספות - מאגר חורג: יתרה של שעות נוספות שהומרו לחופשה בטרם נקבעה תקרת מקסימום לצבירת שעות נוספות שהומרו לחופשה (במאגר חורג המעיד על יתרת חופשה של יותר מ-30 ימים לא ניתן לצבור ימים נוספים מעבר ליתרה הרשומה, אלא רק לנצל ימים או להמתין לפדיונם בצאת העובד לגמלאות או בעת אירוע מזכה). ניצול ימים מהמאגר החורג אפשרי רק בתנאי שהעובד לא צבר במאגר המוגבל ל-30 ימים.

משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 8 - התחייבויות בגין זכויות עובדים

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
באלפי ש"ח	
11,583	13,587
32,466	34,445
44,049	48,032

התחייבויות בגין סיום יחסי עבודה, נטו (1)

התחייבויות למענק ימי מחלה (2)

(1) התחייבויות בגין סיום יחסי עבודה, נטו

פנסיה צוברת

התחייבויות בגין סיום יחסי עבודה כוללות התחייבות להשלמת פיצויי פיטורים בשיעור 2.33% מהשכר לכל שנת עבודה עבור כל העובדים שאינם בפנסיה תקציבית. חישוב ההתחייבות נעשה מטעמי שמרנות, שכן יש נסיבות של סיום עבודה אשר אינן מחויבות בהשלמה כאמור.

בהתאם לחוקי העבודה וההסכמים הקיימים, מרבית ההתחייבויות בגין פיצויי פיטורים מכוסות על ידי הפקדות שוטפות לקופות הגמל (כהגדרתן בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005). אלה כוללות קרנות פנסיה, קופות גמל לקצבה שהן קופות ביטוח וקופות גמל אישיות לפיצויים (להלן - קופות גמל), בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963. סכומי הצבירה בקופות הגמל נרשמים על שם העובד. קופות הגמל מקבלות על עצמן את חבות המשרד הנובעת מהסכמי העבודה ומשחררות את המשרד מתשלומים נוספים. יתרת ההתחייבות הכלולה בדוחות הכספיים הוערכה כאמור באופן שמרני, כך שכל העובדים יהיו זכאים להשלמת פיצויי פיטורים.

פנסיה תקציבית

התחייבות המשרד בגין פנסיה תקציבית מכוסה על ידי מינהלת הגמלאות שבמשרד האוצר. ההכרה בהוצאות בגין עובדי המשרד נרשמת כנגד קרן הון המוצגת בדוח על השינויים בהון, ואינה משפיעה על יתרת ההתחייבות בגין סיום יחסי עבודה. על פי הוראת החשב הכללי, משנת 2012 נקבע חישוב העלות השנתית של ההטבה הרעיונית בגין עובדים הזכאים לפנסיה תקציבית בדוחות המשרד לכ-20.83% מעלות השכר הפנסיוני.

(2) התחייבויות למענק ימי מחלה

התחייבות המשרד לתשלום פיצוי עבור ימי מחלה חושבה על פי הוראות התקשי"ר 33.27 (להלן - ההוראות), הקובעות כי הזכאים למענק הם עובדים המבוטחים בפנסיה תקציבית וכן עובדים המבוטחים בפנסיה צוברת והמועסקים באחד הדירוגים המיוצגים על ידי הסתדרות העובדים החדשה, שבעת סיום שירותם היו עובדים קבועים.

משרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 8 - התחייבויות בגין זכויות עובדים (המשך)

מספר ימי המחלה הניתנים לפדיון יהיה בהתאם לשיעור ניצול ימי המחלה של העובד הקבועים בהוראות, וכמפורט להלן :

א. עובד שניצל יותר מ-65% מימי המחלה שנוקפו לזכותו אינו זכאי למענק מחלה.

ב. עובד שניצל פחות מ-36% מימי המחלה שנוקפו לזכותו זכאי לפדיון של 8 ימי מחלה בגין כל 30 ימי מחלה שצבר.

ג. עובד שניצל בין 36% ל-65% מימי המחלה שנוקפו לזכותו זכאי לפדיון של 6 ימי מחלה בגין כל 30 ימי מחלה שצבר.

שיעור הפיצוי נקבע לפי גילו של העובד וסוג הפנסיה שהוא מבוטח בה, בהתאם להוראות שלהלן :

א. עובד בפנסיה תקציבית : מחושבת הפרשה על פי שיעור של 100%.

ב. עובד בפנסיה צוברת מעל גיל 50 : מחושבת הפרשה על פי שיעור של 100%.

ג. עובד בפנסיה צוברת מתחת לגיל 50 : מחושבת הפרשה על פי שיעור של 80%.

ביאור 9 - התחייבויות תלויות

כנגד המשרד הוגשה תביעה בדיני עבודה על סך 58,405 ש"ח. בגין תביעה זו נערכה פשרה לאחר תאריך המאזן, על סך 30,000 ש"ח. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה בגובה סכום הפשרה.

**משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור**

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 10 - שכר והטבות לעובדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	
באלפי ש"ח		
219,748	221,544	שכר עבודה ונלוות (1)
9,429	6,618	הוצאות בגין זכויות עובדים (2)
14,935	14,587	הוצאות בגין פנסיה תקציבית (3)
244,112	242,749	

- (1) הוצאות השכר כוללות את עלויות העסקת העובדים ואת כל הזכויות הנלוות המגיעות להם בהתאם לחוקים והצווים השונים החלים על העובדים.
- מצבת כוח האדם ביום 31.12.16 הייתה 527 עובדים, וביום 31.12.17 הייתה 540 עובדים.
- (2) הוצאות בגין זכויות עובדים כוללות הוצאות בגין שינוי בהתחייבויות לפיצויי פיטורין, לימי חופשה ולמענק מחלה בעת פרישה.
- (3) ראו ביאור 8(1) בדבר חישוב העלות השנתית לפנסיה תקציבית.

ביאור 11 - הוצאות תפעוליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	
באלפי ש"ח		
9,714	10,745	תחזוקת מחשוב וציוד
12,619	13,523	שמירה ואבטחה
14,026	13,955	שכר דירה
4,944	5,348	ארנונה ומים
1,902	2,186	חשמל
6,305	6,412	דמי ניהול וניקיון
16,314	19,588	פחת והפחתות
2,567	1,681	ביקורת ועריכת דוחות המבקר*
2,407	2,897	תחזוקת כלי רכב
536	659	אחרות
71,334	76,994	

* כולל הוצאות ביקורת בחירות מקדימות וביקורת מימון סיעות לכנסת וכן הוצאות עריכה, הפקה והפצה של דוחות המבקר.

משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 12 - הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	
באלפי ש"ח		
887	1,121	משרדיות, תחזוקה והובלה
702	663	תקשורת
776	743	הדרכה ואירועים
2,983	3,128	רווחת עובדים
1,071	2,756	שירותים מקצועיים
214	440	אירוח ושת"פ בינלאומי
-	30	תביעות
113	149	אחרות
6,746	9,030	